Varuhinja ob svetovnem dnevu kmetic: delo na kmetiji mora spremljati tudi socialna varnost

Datum	15.10.2026
Subjekt	Varuh človekovih pravic RS
Region	Slovenia
Kategorie	Social services, Agriculture, Human rights

Ob mednarodnem dnevu žensk na podeželju, ki ga zaznamujemo 15. oktobra, varuhinja človekovih pravic dr. Simona Drenik Bavdek poudarja pomen ekonomske samostojnosti, socialne varnosti in dostopne pomoči za ženske na podeželju. Priznanje njihovemu prispevku k pridelavi hrane, razvoju kmetij in življenju lokalnih skupnosti mora spremljati zagotavljanje pogojev, v katerih lahko uveljavljajo svoje pravice in samostojno odločajo o svojem življenju.

»*Ženska, ki vse življenje dela na kmetiji in skrbi za druge, potrebuje tudi lastno socialno varnost, dostopno zdravstveno oskrbo in možnost samostojnega odločanja. Njeno delo mora biti prepoznano in ustrezno ovrednoteno, pomoč ob stiski ali nasilju pa dosegljiva ne glede na kraj bivanja,*« poudarja varuhinja.

Letošnji dan ima poseben pomen, saj je Generalna skupščina Organizacije združenih narodov leto 2026 razglasila za mednarodno leto kmetic. Namenjeno je večji prepoznavnosti žensk v kmetijstvu in prehranskih sistemih ter odpravljanju neenakosti, s katerimi se srečujejo. Organizacija Združenih narodov za prehrano in kmetijstvo (FAO) med ključnimi poudarki izpostavlja enakopraven dostop do zemljišč, financiranja, izobraževanja, tehnologije in odločanja. Mednarodno leto je zato tudi priložnost za konkretne izboljšave socialnega in ekonomskega položaja kmetic.

Delo na kmetiji, skrb za otroke in starejše ter druge družinske obveznosti ne smejo zasenčiti vprašanja lastne socialne varnosti žensk. Pri oblikovanju rešitev je treba posebno pozornost nameniti njihovemu vključevanju v socialna zavarovanja, pokojninski varnosti ter dostopu do razumljivih informacij o pravicah. Ekonomska samostojnost je pomembna tako v času aktivnega dela kot ob bolezni, invalidnosti in v starosti.

Varuhinja je na pomen ekonomskega opolnomočenja kmečkih žena, njihovega sodelovanja pri odločanju in dostopa do socialnih pravic opozorila že na junijskem srečanju s predsednikom Kmetijsko gozdarske zbornice Slovenije. Ob današnjem dnevu poudarja, da morajo pristojni pri načrtovanju kmetijske, socialne in zdravstvene politike upoštevati tudi položaj žensk, katerih delo ostaja premalo prepoznano in ovrednoteno.

Enako pomembna je dejanska dostopnost javnih storitev. Oddaljenost zdravstvene ustanove, pomanjkanje prevoza ali težave pri dostopu do informacij ne smejo postati ovira, zaradi katere ženska opusti zdravljenje, ne uveljavi socialne pravice ali ostane brez potrebne podpore. Pri zagotavljanju zdravstvenih in socialnih storitev, pomoči na domu ter dolgotrajne oskrbe je treba upoštevati tudi potrebe žensk, ki skrbijo za druge, same pa potrebujejo razbremenitev in pomoč.

Posebno pozornost zahteva zaščita pred nasiljem. Ženska mora imeti možnost varno poiskati pomoč

tudi, kadar nima lastnih prihodkov, prevoza ali podporne mreže. Za nasilje je odgovoren povzročitelj; ekonomska odvisnost in oddaljenost storitev pa ne smeta preprečiti dostopa do zaščite. Policija, centri za socialno delo, zdravstvene službe in organizacije za pomoč žrtvam morajo zagotavljati usklajeno obravnavo, pri kateri sta v ospredju varnost žrtve in spoštovanje njenega dostojanstva. Na problematiko enakopravnosti žensk in moških kot tudi nasilja nad ženskami na podeželju je Varuh opozoril med drugim tudi v svojem alternativnem poročilu Odboru združenih narodov o preprečevanju diskriminacije žensk (CEDAW).

Varuhinja zato pristojna ministrstva, občine in izvajalce javnih storitev poziva, naj pri načrtovanju ukrepov preverjajo, ali pomoč dejansko doseže tudi ženske na oddaljenih območjih. V pripravo rešitev naj vključujejo ženske na podeželju in njihove organizacije, ki lahko s svojimi izkušnjami pomembno prispevajo k odpravljanju ovir.

Ob mednarodnem dnevu varuhinja čestita vsem kmeticam in ženskam na podeželju. Posebno priznanje in zahvalo namenja Zvezi kmetic Slovenije ter njeni predsednici Ireni Ule za predano zavzemanje za pravice žensk na podeželju in vztrajnost pri krepitvi njihovega glasu, vpliva in moči. Njihovo povezovanje in opozarjanje na potrebe kmetic pomembno prispevata k temu, da so njihove izkušnje slišane tudi pri oblikovanju javnih politik.

Ženske na podeželju se lahko obrnejo tudi na Varuha človekovih pravic, kadar menijo, da državni organ, občina ali nosilec javnih pooblastil krši njihove pravice oziroma ravna nepravilno. To vključuje tudi vprašanja odzivanja pristojnih organov na nasilje ter obravnave pri uveljavljanju socialnih in drugih pravic.

https://www.varuh-rs.si/novice/sporocila-za-javnost/varuhinja-ob-svetovnem-dnevu-kmetic-delo-na-kmetiji-mora-spremljati-tudi-socialna-varnost